

Schakt vid hög i Holmsmalma

L2002:6761
Holmsmalma 1:11
Köpings socken och kommun
Västmanland
Nina Balknäs



ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Västmanlands län med platsen
för schaktningsövervakningen markerad med rött.*



© 2019 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2019:16

Författare Nina Balknäs

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Schaktning i morgonljus. Schaktet ses från väster.

Foto Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_180001



ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2019:16

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Schakt vid hög i Holmsmalma

L2002:6761

Holmsmalma 1:11

Köpings socken och kommun

Västmanland

Nina Balknäs

Lst dnr 431-3058-2018

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Västmanland
Kommun	Köping
Landskap	Västmanland
Socken	Köping
Fastigheter	Holmsmalma 1:11
Fornlämningsnummer	L2002:6761
Lämningsstyp	Hög
Datering	Järnålder
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2018-09-25
Länsstyrelsens diarienummer	431-3058-2018
Arkeologgruppens projektnummer	Ag2018_68
Projektleddare	Erica Strengbom, Nina Balknäs
Fältpersonal	Nina Balknäs
Undersökningstid	2019-01-07
Undersökt yta	110 löpmeter
Inmätningsteknik	Manuell inmätning
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

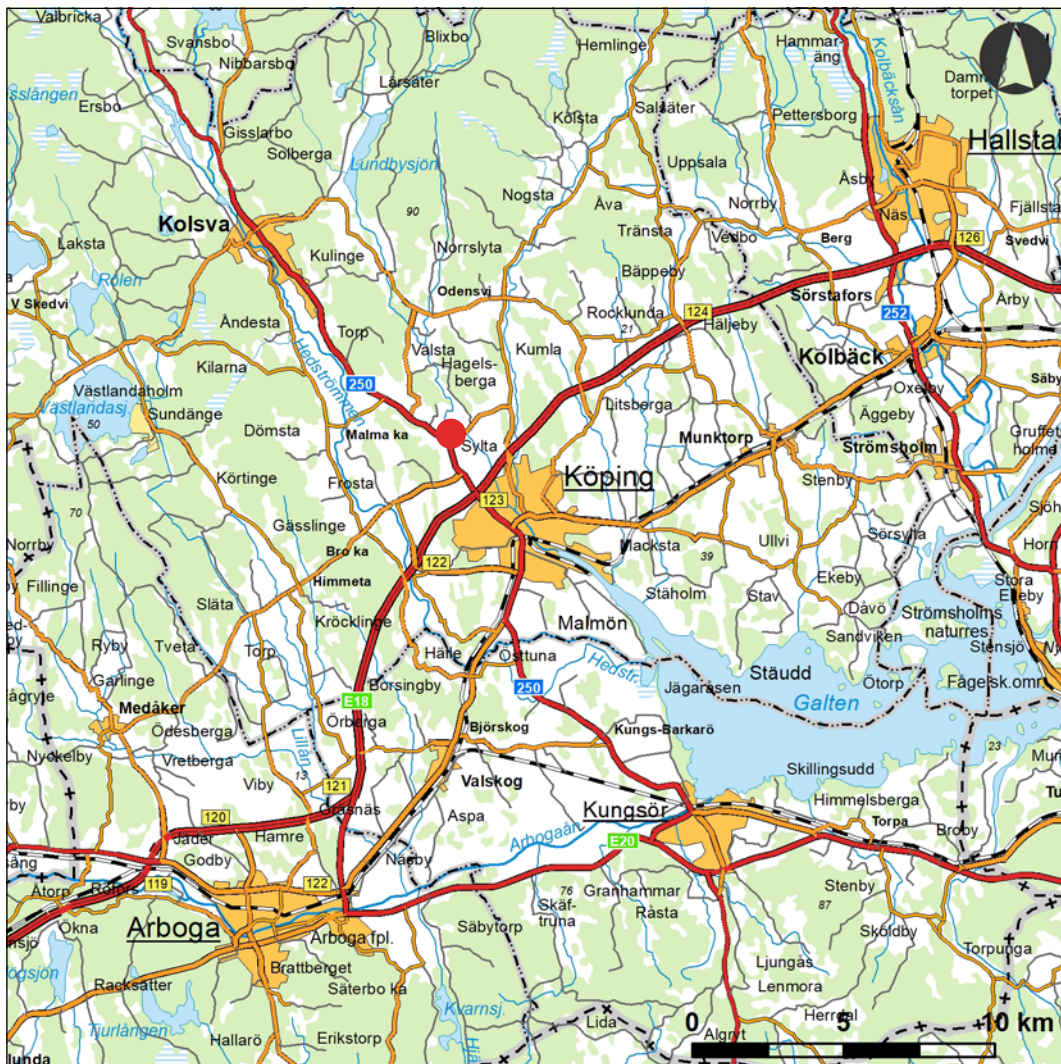
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd gjordes.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och målgrupper	7
Metod	7
Resultat	8
Tolkning	10
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Referenser	11



Figur 1. Karta över Köpingstrakten med platsen för schaktningsövervakningen markerad med rött. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Under januari 2019 genomförde Arkeologgruppen AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i anslutning till gravhögen L2002:6761. Uppdragsgivare var Mälarenergi Elnät AB som lade ner elledningar i området.

I schaktet påträffades två fläckar med inslag av kol och en grop med sprängsten. Ingen fornlämning kunde bekräftas i schaktet.

Inledning

Den 7 januari 2019 genomförde Arkeologgruppen AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i anslutning till gravhögen 2002:6761 i Köpings socken och kommun, Västmanland. Uppdragsgivare var Mälarenergi Elnät AB. Uppdraget skedde efter beslut (431-3058-2018) från Länsstyrelsen i Västmanland.

Bakgrund och kulturmiljö

Området kring Holmsmalma är rikt på fornlämningar. Flera gravfält och boplatser återfinns utmed den ås som löper norrut från Köping.

I nära anslutning till undersökningsområdet finns en delundersökt boplatz (L2003:700), ett delundersökt gravfält (L:2004:5516), en undersökt, borttagen hålväg (L2002:6785) och den delundersökta högen L2002:6761 (Fornreg) (se figur 2, sidan 6).

Hålvägen var cirka 30 meter lång och 0,6–1,0 meter bred. Vägen är äldre än gravfältet och har upphört att brukas senast under yngre förromersk järnålder. Ett antal stolphål som är belägna utmed hålvägen kan ha samband med vägen (Wikborg & Ählström 2005; Fornreg).

Gravfältet L2004:5516 är delundersökt. Ursprungligen bestod det av 375 flatmarksgravar, stensättningar och högar. Sammanlagt har 332 gravar undersökts varav de flesta utgjordes av omarkerades brandgravar från förromersk järnålder (Wikborg & Ählström 2005; Fornreg).

Den delundersökta boplatsen L2003:700 låg 20 meter söder om gravfältet. Boplatsen bestod av 463 anläggningar vars inledande fas daterats till övergången från bronsålder till förromersk järnålder. Boplatsen tolkas ha tillkommit före gravfältet. I övergången till romersk järnålder sker en intensifiering på boplatsen. De yngsta dateringarna är från slutet av romersk järnålder. Boplatsens utbredning är sannolikt större än den undersökta och sträcker sig troligen åt både norr och söder (Wikborg & Ählström 2005; Fornreg).



Figur 2. Karta över Holmsmalma med schaktet markerat med blått. Skala 1:10 000.

Högen L2002:6761 framkom i samband med undersökningen av gravfältet L2004:5516 år 1999. Den undersöktes endast till hälften, men uppskattades vara 6,6 meter i diameter och 0,4 meter hög. I högen hittades brända ben, kamfragment, 1 järnring, 1 bronsten, 1 förgyllt bronsfragment, några järnfragment, keramik samt bränd lera. I högens sydöstra del fanns ett sönderplöjt brandlager i vilket påträffades brända ben, björnfalanger, spelbrickor av horn, bränd lera, spiralring av järn, bronsbleck, kamfragment, bryne av skiffer, bränd flinta och tre järnföremål. Analys visade att kamfragmenten från högens fyllning och brandlagret var från samma kam. Högen dateras till folkvandrings- eller vendeltid (Wikborg & Ählström 2005; Fornreg).

På ett flygfoto taget sommaren 1999 kan "cropmarks" ses i åkern norr om högen. Det innebär att det kan finnas överplöjda gravar ute i åkermarken (Fornreg).

Syfte och målgrupper

Syftet med undersökningen var att löpande dokumentera den del av forn lämningen (högen L2002:6761) som berördes och att ta tillvara fornynd. Målgrupper för rapporten är främst Länsstyrelsen och företagaren.

Metod

Undersökningen genomfördes i form av schaktningsövervakning. Det innebär att en arkeolog övervakade schaktgrävningen utmed den ledningssträcka som beslutats av Länsstyrelsen. Schaktningen skedde skiktvis ned till planerat djup. Då lämningar påträffades avbröts grävningen tillfälligt för dokumentation. Dokumentation skedde skriftligt. Foton togs över schakt och anläggningar. Inmätning av schakt och anläggningar gjordes manuellt och har vid rapportarbetsfasen digitaliserats i ArcGIS.

Resultat

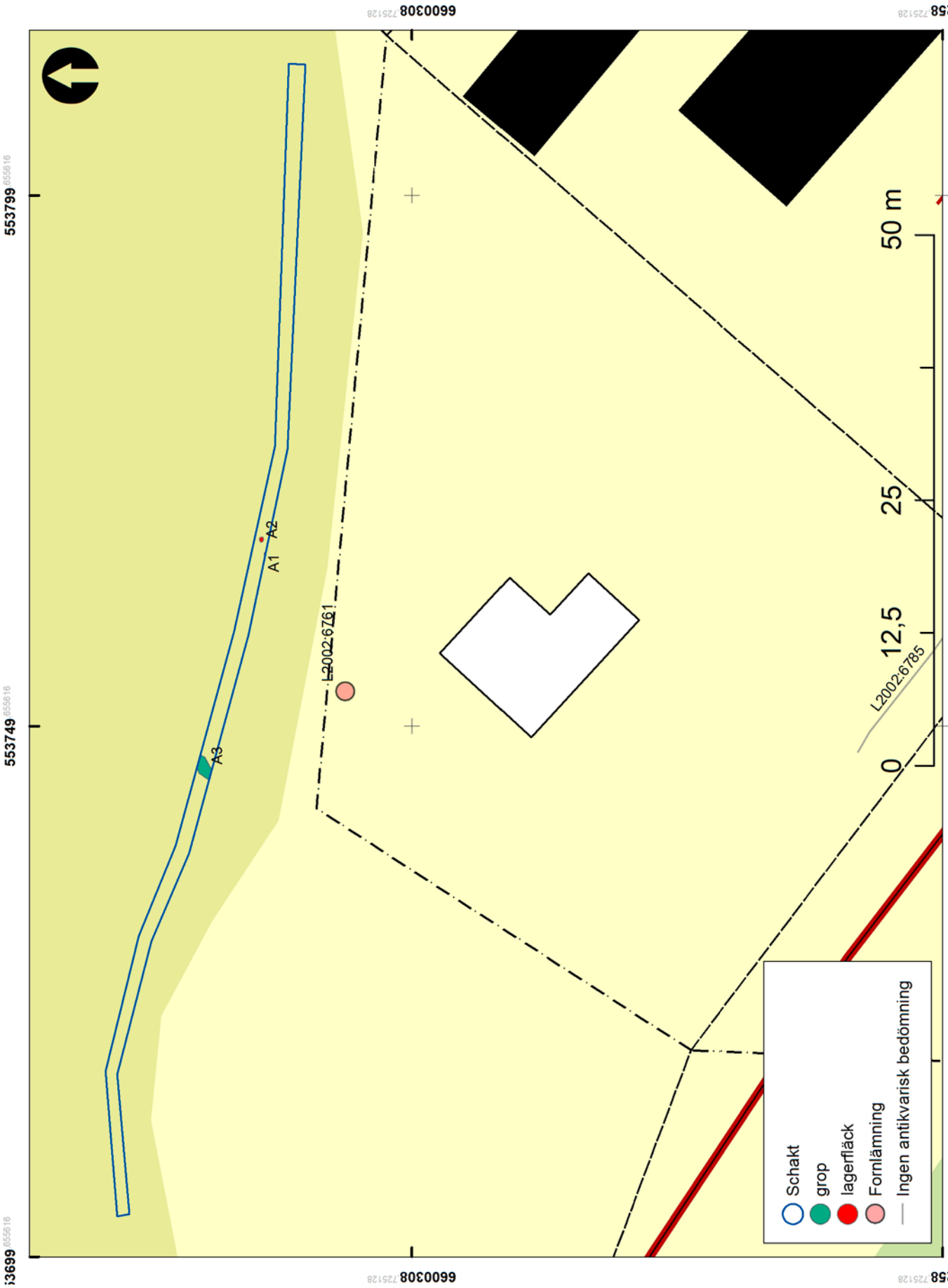
Schaktet grävdes i åkermark med en 1,7 meter bred skopa ned till 0,75 meters djup. I schaktet fanns 0,4 meter matjord ovanpå en undergrund av beige-brun lera.

Ett tjugotal meter ostnordost om högen L2002:6761 fanns två fläckar (A1, A2) grå lera med inslag av kol. De var 0,4–0,5 meter stora med ett djup på 0,1–0,15 meter. Nordväst om högen fanns en grop med rester av en sprängd sten (A3).

I övrigt löpte ett stort antal dräneringsdiken, både med tegel och sten, tvärs genom schaktet.



Figur 3. Schaktet sett från väster. Kvarvarande del av högen L2002:6761 finns under huset markerad med blå pil.



Figur 4. Schakt och anläggningar i skala 1:500.

Tolkning

De två fläckarna A1 och A2 utgör inte fornlämning. Troligen är de rester av rotbränder eller dylikt. Gropen med sprängd sten tolkas som tillkommen under historisk tid vid åkerbruk. Inte heller den utgör fornlämning. I anslutning till högen gjordes inga arkeologiska observationer.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Undersökningen skedde enligt undersökningsplan. Inga avsteg gjordes. Inga spår av fler gravar eller andra lämningar som kan relateras till högen L2002:6761 gjordes.

Referenser

Tryckta källor

Wikborg, J & Ählström, J, 2005. *Väg 250, Holmsmalma-Gålby, Ett gravfält och en boplatz från äldre järnålder samt en gravhög från yngre järnålder. Särskild arkeologisk undersökning, RAÄ 102, 254 och 287, Holmsmalma S:1 och 1:9, Gålby 3:1, 3:18 och 3:19 samt Malma Prästgård 1:1, Köping och Kolsva socken, Västmanland. Västmanlands läns museum & Societas Archaeologica Upsaliensis, Västmanlands läns museum, Kulturmiljöavdelningen rapport A, 2004:A13.*

Webbmaterial

Fornreg mars 2019.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2019:16

